

9.10.2002

2388/4/99

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Anu Rita

ROMUAJONEUVON SIIRTÄMINEN

1

KANTELU

A arvostelee 12.11.1999 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelukirjoituksessa Järvenpään kaupungin menettelyä romuajoneuvon siirtämistä koskevassa asiassa.

A kertoo poistaneensa omistamansa ajoneuvon rekisteristä 27.8.1999 ja muutama päivää myöhemmin antaneensa ajoneuvon ilmaiseksi varaosiksi tekemättä luovutuksesta asiakirjoja. A:n mukaan hän sai 8.11.1999 Järvenpään kaupungilta ajoneuvoa koskevan siirtopäätöksen ja laskun.

A pyytää tutkimaan Järvenpään kaupungin ja tiemestari B:n menettelyä. A toteaa, ettei hänellä prosessin puutteiden vuoksi ole ollut tilaisuutta esittää omistajanvaihdosta koskevaa väitettään, vaikka siirtokustannusten korvauspäätös synnyttää saatavan, joka voidaan panna täytäntöön ilman tuomiota.

2

SELVITYS

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian työjärjestykseen perustuvan asiajaon mukaan asia kuuluu allekirjoittaneelle apulaisoikeusasiamiehelle.

Järvenpään tiemestari B toimitti tänne selvityksen. Se on kantelupäätöksen liitteenä. Lisäksi kanslian notaari Eeva-Maria Rosenstedt on kuullut B:tä puhelimitse.

Olen myös pyytänyt sisäasiainministeriöltä lausuntoa. Lausunto on kantelupäätöksen liitteenä.

3

RATKAISU

Jäljempänä romuajoneuvolaki ja -asetus tarkoittavat ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annettua lakia (151/75) ja asetusta (264/75).

3.1

Järvenpään kaupungin menettely

A on kantelussaan arvostellut erityisesti sitä, ettei häntä kuultu ennen siirtokustannusten korvauspäätöksen tekemistä. Lisäksi apulaisoikeusasiamies Jaakko Jonkka on Järvenpään kaupungille 2.12.1999 lähettämässään selvitys- ja lausuntopyynnössä pyytänyt kiinnittämään huomioita siihen, ettei A:lle alustavan selvityksen mukaan ollut toimitettu valitusosoitusta siirtokustannusten korvauspäätöksen mukana.

Ajoneuvo, jonka viimeinen ajosneuvorekisteriin merkitty omistaja A on ollut, on tiemestari B:n päätoimittajalla romuajoneuvona siirretty ja hävitetty. A:lle toimitettiin postitse romuajoneuvoasetuksen 2 §:n mukainen siirtämispäätös (poliisilomake 406) sekä lasku Järvenpään kaupungille ajoneuvon siirrosta aiheutuneista kustannuksista. Asiakirjoista ei ilmene, että A olisi ennen tätä tullut tietämään ajoneuvon siirrosta ja siitä hänelle mahdollisesti aiheutuvista kustannuksista. Tapahtumat selviävät tarkemmin oheisesta tiemestari B:n selvityksestä. B on 17.4.2001 puhelimitse kuultuna vahvistanut, että A:lle annettiin kantelun jälkeen siirtokustannusten korvauspäätös valitusosoituksineen. Kaupungin lakimies on A:n kantelun jälkeen laatinut valitusosoituksen. Nykyisin valitusosoitus liitetään mukaan kaikkiin korvauspäätöksiin.

Totean A:n kuulemisen osalta seuraavaa.

Romuajoneuvolain 9 §:n mukana siirretyn ajoneuvon omistaja on velvollinen korvaamaan siirtokustannukset. Lain 10 §:n mukaan siirtokustannukset peritään kuitenkin suoraan kuljettajalta, jos omistaja saattaa todennäköiseksi, että ajoneuvo on ollut luvottomasti kuljettajan käytössä taikka osoittaa, ettei hän muusta syystä ole velvollinen vastaamaan siirtokustannuksista. Edelleen 12 §:n mukaan korvauspäätöksen tekijän on annettava korvausvelvolliselle omistajalle tai kuljettajalle tiedoksi maksumääräys.

Romuajoneuvolaissa ei suoraan säädetä velvollisuudesta kuulla ajoneuvon omistajaksi ajoneuvorekisteriin merkittyä henkilöä ennen korvauspäätöksen tekemistä. Edellä selostetuista säännöksistä käy kuitenkin ilmi, ettei omistajan korvausvelvollisuus ole ehdoton ja että siirtokustannusten korvaus voidaan joissakin tilanteissa päättää periä myös suoraan kuljettajalta. Ellei omistajalle varata ennen korvauspäätöksen tekemistä tilaisuutta tulla kuulluksi, ei edellä selostetuissa lainkohdissa tarkoitettu harkinta siitä, kenelle korvauspäätös osoitetaan, ole päätöstä tehtäessä mahdollista. Lisäksi hallintomenettelylain 15 § pääsääntöisesti edellyttää asianosaisen kuulemistä hallintopäätöstä tehtäessä, ja myös hyvän hallinnon voidaan katsoa edellyttävän sitä. Mielestäni erityisesti tässä tapauksessa, kun ajoneuvo on löytynyt hylättynä, kilvettömänä ja poltettuna, olisi ollut perusteltua ennen päätöksen tekemistä selvittää, onko olemassa romuajoneuvolain 10 §:ssä tarkoitettuja perusteita olla osoittamatta korvauspäätöstä rekisteriin merkitylle omistajalle.

B:n olisi mielestäni ennen päätöksen tekemistä tullut varata A:lle tilaisuus tulla kuulluksi. Saatan tämän käsitykseni B:n menettelyn virheellisyydestä hänen tietoonsa.

Totean korvauspäätöksen tekemisestä muutoin sekä valitusosoituksen antamisesta seuraavaa.

Vaikka A:lle toimitettiin lasku siirtokustannuksista, ei romuajoneuvolain 12 §:ssä mainittua korvauspäätöstä ja maksumääräystä tehty tai ainakaan toimitettu A:lle romuajoneuvolain ja romuajoneuvoasetuksen 4 §:n edellyttämässä muodossa. A:lle siirtokustannuksista toimitettu lasku ei myöskään sisältänyt tietoa romuajoneuvolain 13 §:n mukaisesta muutoksenhakumahdollisuudesta eikä hallintolainkäyttölain 14 §:n edellyttämää valitusosoitusta.

B on menetellyt virheellisesti siinä, ettei hän ole korvauspäätökseen annettavan valitusosoituksen osalta noudattanut romuajoneuvolain ja -asetuksen säännöksiä.

Saadun selvityksen mukaan Järvenpään kaupunki on sittemmin ryhtynyt toimiin virheellisen menettelyn korjaamiseksi ja myös A:lle on toimitettu asianmukainen valitusosoitus. Tämän vuoksi katson, ettei tiemestari B:n menettely anna minulle enää aihetta muuhun kuin, että saatan hänen tietoonsa käsitykseni hänen menettelynsä virheellisyydestä.

Sisäasiainministeriön menettely - kanteluasiakirjojen katoaminen ja lausunnon viivästyminen

3.2.1

Tapahtumat

Kantelun yhteydessä on tullut esiin mahdollisesti yleisempääkin merkitystä omaavia kysymyksiä romuajoneuvolain ja -asetuksen soveltamisesta.

Tämän vuoksi olen pyytänyt 5.10.2001 pyytänyt sisäasiainministeriötä antamaan lausunnon 14.12.2001 mennessä ja palauttamaan samalla asiakirjat.

Olen pyytänyt sisäasiainministeriötä kiinnittämään huomiota erityisesti siihen, onko sen tietoon yleisemmin tullut A:n asiassa ilmennyt menettelyä jättää korvauspäätöstä koskeva valitusosoitus antamatta, ja onko tämän takia syytä ryhtyä joihinkin toimiin käytännön ohjaamiseksi. Olen pyytänyt myös selvittämään, onko A:n kantelusta ilmi käyvä käytäntö olla kuulematta ajoneuvon rekisteriin merkittyä omistajaa ennen korvauspäätöksen tekemistä yleinen. Lisäksi olen pyytänyt hallintomenettelylain säännökset huomioon ottaen arvioimaan A:n väitettä kuulemisen tarpeellisuudesta. Lopuksi olen kiinnittänyt huomiota lausuntopyyntöni oheistamaani apulaisoikeusasiamies Pirkko K. Koskisen esitykseen sisäasiainministeriölle 30.1.1991 (189/2/91) ja ministeriön vastaukseen siihen 30.6.1995 (384/032/91) sekä pyytänyt myös niiden perusteella arvioimaan tarvetta lainsäädännön muuttamiseen.

Oikeusasiamiehen kanslian diaaritietojen mukaan sisäasiainministeriö on pyytänyt ja saanut lisäaikaa lausunnon antamiseen 31.1.2002 asti.

Kanslian esittelijä Kimmo Kajosmaa on 30.4.2002 soittanut sisäasiainministeriöön. Kajosmaan merkintöjen mukaan hänelle on ilmoitettu, että asia (SM-2001-01971/Vi-4) on siellä edelleen kesken ja että sitä hoitaa poliisiylitarkastaja C. Olen kirjeellä 23.7.2002 kehottanut sisäasiainministeriötä toimittamaan lausunnon ensi tilassa, viimeistään 30.8.2002, ja ilmoittamaan samalla viivästymisen syyn.

Lausunto on saapunut oikeusasiamiehen kansliaan 30.8.2002. Kanteluasiakirjoja ei ole pyydetysti palautettu. Lausunnossa todetaan, ettei sisäasiainministeriö ole voinut toimittaa lausuntoa, koska asiakirjat ovat otaksuttavasti alaisen hallinnon lausuntokierroksella edelleen.

Oikeusasiamiehensihteeri Anu Ritan poliisiylitarkastaja C:ltä puhelimitse 24.9.2002 saaman tiedon mukaan alkuperäiset asiakirjat ovat kadonneet, eikä niistä ole saatavissa sisäasiainministeriöstä edes jäljennöksiä.

3.2.2

Kannanotto

Sisäasiainministeriön poliisiosasto on kadottanut kanteluasiakirjat ja laiminlyönyt seurata lausunnon antamiselle asetettua määräaikaa.

Eduskunnan oikeusasiamiehen laillisuusvalvonta perustuu pääosin kirjallisesti pyydettyihin selvityksiin ja lausuntoihin. Oikeusasiamiehen pyytämien selvitysten ja lausuntojen antaminen on virkatehtävä, jonka suorittamista koskevat yleiset virkavelvollisuudet. Viran asianmukaiseen hoitamiseen kuuluu myös huolellisuus.

Kiinnitän sisäasiainministeriön poliisiosaston huomiota huolellisuuteen määräaikojen seuraami-

nessa ja asiakirjojen käsittelyssä.

3.3

Säädösten uudistamistarve ja ministeriöiden toimiala

Kantelun yhteydessä tuli esiin mahdollisesti yleisempääkin merkitystä omaavia kysymyksiä romuajoneuvolain ja -asetuksen soveltamisesta. Tämän vuoksi pyysin sisäasiainministeriötä antamaan lausunnon asiassa. Tarkoitukseni oli tarvittaessa jatkossa saattaa asianomaisen ministeriön harjittavaksi, olisiko syytä ryhtyä toimenpiteisiin romuajoneuvoja koskevan menettelyn ohjaamiseksi ja yhdenmukaistamiseksi taikka säädösten selkiyttämiseksi.

Sisäasiainministeriön poliisiosasto katsoi lausunnossaan, että romuajoneuvoasiat kuuluvat ympäristöministeriön toimialaan ja alaisessa hallinnossa Suomen ympäristökeskukselle. Sisäasiainministeriön poliisiosasto viittasi myös romuajoneuvodirektiiviin, jonka täytäntöönpanoa parhaillaan valmistellaan ympäristöministeriössä.

Olen erottanut lainsäädäntövastuuta sekä mahdollista menettelyn ohjaustarvetta tai lainsäädännön selkiyttämistarvetta koskevan kysymyksen selvitettäväksi omana aloitteena (2293/2/02). Sisäasiainministeriön kannan vuoksi tulen pyytämään asiasta lausuntoa ympäristöministeriöltä.

3.4

Toimenpiteet

Saatan kohdassa 3.1 esittämäni käsityksen tiemestari B:n menettelyn virheellisyydestä hänen tietoonsa. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni hänelle. Lähetän jäljennöksen päätöksestäni tiedoksi myös Järvenpään kaupungille.

Saatan kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen sisäasiainministeriön poliisiosaston menettelystä sisäasiainministeriön tietoon. Tässä tarkoituksessa ja vastaisen varalle huomioon otettavaksi lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni sisäasiainministeriöön.